

Grüneberg, Arthur:

A KÖNYV VÉDELME NYÁRON

A textilüzletek nyáron ellenzőkkel védik kirakataikat. Ha napos helyen rendez a könyvtár kiállítást, a könyvtárosnak is gondoskodnia kell arról, hogy a könyvanyag /különösen a könyv háta és fedele/ ne rongálódjék meg. /Természetesen áll ez a raktárban ablak közelében lévő könyvekre is./ Milyen csunyák is azok a tarka-barka könyvek, amelyeknek hátlapja vagy fedele a többi részéhez képest kifakult!

Ha a fellepazott könyv szabadon álló részére süt a nap, hamarosan észre lehet venni, hogy a papír - anyagi összetételétől függően - többé-kevésbé sárga lesz, egészen a barna árnyalatig, folt keletkezik rajta. A "Der Bibliothekar" 1954. 8.számában már közöltük^{1/}, hogy a legtöbb nyomdai papír parafát és lignint tartalmaz. Klason szerint a lignin a kaufferil és az oxikoniferilalkohol sűrített keveréke, s ez utóbbinak jellegzetes tulajdonsága a sárgulás kénsav felvétele közben. A kénsavat a papír a levegőből abszorbeálja. Ezért van az, hogy először mindig a könyv külső szélei és a szabadon álló lapok sárgulnak meg, s a könyv belseje - levegő hiánya miatt - tovább marad meg fehérnek. A szekrényben való tárolás tehát jobban véd, mint a nyitott polcokon való felállítás. Minél több a parafa a papírban, annál könnyebben változik át barnássá a sárga árnyalat a parafában lévő szuberin hatására.

Mindezen felül a napsugár kivonja a papírból a nedvességet, törekennyé teszi. A napnak ezt a hatását különösen jól meg lehet figyelni szöveteknél, mindenekelőtt a függönyöknél. Ha pl. hiányosan fedett az ablak, vagy olyan lyuk van rajta, hogy a napsugár állandóan a függönyanyag egy kis felületére esik, ez a kis darab hosszabb idő után egyszerűen kiesik, mintha "szétrágták" volna. A könyvtábla mintegy 12 % nedvességet tartalmaz, s magas hőmérsékletnél a felülete összezsugorodik, ennek az a következménye, hogy a könyvtábla kifelé vetemedik és görbe lesz. Ezért nem szabad a könyvespolcot soha szorosan fűtőtest vagy kályha mellé állítani!

A nap elleni egyik lehetséges védekezés /kirakatoknál/ az ellenző alkalmazása. Előnyben részesítendőek mindenesetre az átlátszó sár-

^{1/}Grüneberg, Arthur: Zusammensetzung des Papiers. Ursache des Buchverfalls. - Der Bibliothekar. 1954. 8. H. 251-253.lap. /A papír összetétele. A könyv pusztulásának okai./

gás napvédő függönyök /az ablakokra belül felszerelve/, mert ennél az elrendezésnél az érdeklődő olvasó akadálytalanul nézegetheti a könyveket. Ugy is segíthetünk magunkon, hogy kívülről teszünk fel széles védőfüggényt, vagy ha zárt redőnyök is vannak, ezeket egyszerűen átmenetileg leengedjük. Vannak könyvtárak, ahol a nyári időszakban könyvek helyett csak a borítólapot állítják ki.

Ha olyan kirakatunk van, amelyet a mögötte lévő tértől fa vagy üvegfal választ el, akkor a benne keletkező hőt okvetlenül szellőztetéssel kell ellensúlyozni, pl. a kirakati ablakok nyitvatartásával. Ugyanez áll vitrinbéli kiállításokra is, ahol belső világítás van. A lámpákat közbenső deszkákra erősíthetjük s ugyanerre szerelhetjük a szellőző berendezést is, úgyhogy maguk a vitrinek zárva maradnak.

Végül még egyetmást maguknak a könyveknek a felállításáról. Ha gerincükkel állnak a néző felé és több könyv sorakozik egymás mellé, mindkét oldalról könyvtámasszal kell őket elválni. Ha egy könyvet magában mutatunk be, ajánlatos a könyvtáblákat keskeny körgumival összetartani. Ha tartólécekkel ellátott ferde deszkaállványra helyezük a könyveket, ne legyenek túlságosan keskenyek a tartólécek, amelyeken a könyvek állnak, vagy ne tegyünk oda terjedelmes könyveket, hogy a lécfellett a könyv meg nem támasztott része ferdén le ne lógjon. Esetleg használhatunk itt is körgumit vagy kiálló tűt, amely a támasz meghosszabbítására szolgál.

Szétnyitott könyveket ne hagyjunk hosszú ideig ugyanolyan helyzetben, különösen pedig ne nyissuk szét a lapokat túl erőszakosan. A könyv ilyenkor a gerincénél többnyire megsérül. Nem is rossz látvány, ha a lapok könnyű hajlással fekszenek. Ha egy képet akarunk bemutatni belőle, akkor megint csak gumiszalaggal szorítsuk le a lapokat.

= Der Bibliothekar, 1955. 8.sz. 491-492.lap.
